

31.03.2022

POL-2022-21417

Sisäministeriö

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta

Sisäministeriö on pyytänyt Poliisiammattikorkeakoululta asiantuntijalausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta. Poliisiammattikorkeakoulu esittää kunnioittavasti lausuntonaan seuraavaa:

Lainsäädäntöhankkeen tavoitteena on laajentaa pitkäaikaisen viisumin eli D-viisumin käyttöä uusiin kohderyhmiin. Kohderyhmänä olisivat opiskelijat, tutkijat, sertifioitujen työnantajien työntekijät, yritysten johtotehtävissä toimivat ja näiden perheenjäsenet. Pitkäaikaisen viisumin avulla nopeutettaisiin oleskeluluvan saaneiden maahantuloa. Lisäksi pitkäaikainen viisumi voitaisiin myöntää oleskeluvan saaneen kolmannen maan kansalaiselle, jonka oleskelulupakortti on ulkomailla ollessaan vanhentunut, kadonnut, anastettu tai muusta syystä joutunut pois sen haltijalta.

Lainsäädäntöhankkeen tavoitteena on myös säätää tilapäisen oleskeluluvan myöntämisestä ulkoministeriön toimesta Suomeen saapuvien diplomaattiperheiden nuorille 20 ikävuoteen saakka.

Lainsäädäntöhankkeella on tarkoitus täydentää kesäkuun 1. päivänä 2022 voimaan tulevaa pitkäaikaisen viisumin sääntelyä.

Poliisiammattikorkeakoulu on tyytyväinen siitä, että Sisäministeriö on tunnistanut käytännön ongelmia ulkomaalaislainsäädännössä ja hakee siihen ratkaisua lainsäädäntöä muuttamalla ja parannuksia tekemällä. Ulkomaalaisia koskevan sääntelyn tuleekin olla selkeää ja ymmärrettävää sekä vastata tämän päivän tarpeita.

Tässä lainsäädäntöhankkeessa ulkomaalaislain 1.6.2022 voimaan tulevaa 17c §:ää on tarkoitus täydentää 1 momentin 4 kohdan osalta ja lisätä lainkohtaan uudet 5-8 kohdat sekä uusi 2 momentti. Lisäksi on tarkoitus muuttaa ulkomaalaislain 69 §:n sisältöä.

Poliisiammattikorkeakoulu pitää tätä ulkomaalaislain muuttamista koskevaa lainsäädäntöhanketta tarpeellisena ja kannatettavana.

Poliisiammattikorkeakoulu haluaa kiinnittää Sisäministeriön huomiota muutamaaan kohtaan lainsäädäntöhankkeen luonnoksessa.

Esityksen sivulla 25 todetaan, että lainsäädännön muutosten tavoitteena on nopeuttaa opiskelijoiden, tutkijoiden ym. henkilöiden maahantuloa yhdellä viikolla. Voidaan perustellusti kysyä, onko pitkäaikaisen viisumin ulottaminen opiskelijoiden ja tutkijoiden kohdalle tarpeellista ainakaan lupaprosessin nopeuttamisen ja kustannusten näkökulmasta?

Pitkäaikaisen viisumin myöntäminen opiskelijoille ja tutkijoille saattaa muodostaa turhaan päällekkäisen ja kritiikille alttiin menettelyn varsinaisen oleskeluluvan hakemisen rinnalle. Esimerkkinä voidaan ottaa sellainen tilanne, kun opiskelija hakee pitkäaikaista viisumia opiskelua varten Maahanmuuttovirastolta. Pitkäaikaisen viisumin käsittely kestää noin 2 viikkoa. Pitkäaikainen viisumi on voimassa 100 päivää. Sen kuluessa opiskelija tulee hakea varsinaista opiskelijan oleskelulupaa vuodeksi Maahanmuuttovirastolta ja tällaisen oleskeluluvan käsittely kestää normaalisti 18 päivää. Tästä päällekkäisestä menettelystä aiheutuu opiskelijalle kaksinkertainen vaiva ja kustannukset sekä Maahanmuuttovirastolle kaksinkertainen työ. Ensimmäinen oleskelulupa opiskelijalle maksaa 350-450 euroa. Pitkäaikaisen viisumin hinnasta ei ole tietoa.

Luonnoksen sivulta 19 käy ilmi, että vuonna 2021 oleskeluluvan käsittelyaika opiskelijoilla on keskimäärin 18 päivää ja mediaani oli 13 päivää. Tutkijoilla vastaavat ajat olivat 17 ja 11 päivää. Tämän perusteella pitkäaikaisen viisumisääntelyn ulottamista koskemaan opiskelijoita ja tutkijoita oleskelulupaa edeltävänä vaiheena on vaikea nähdä antavan konkreettista hyötyä kenellekään.

Ratkaisematta on myös, mikä on opiskelijan työnteko-oikeus pitkäaikaisen viisumin voimassaoloaikana. Opiskelijathan aika usein tukevat talouttaan opiskelun ohessa työnteolla.

Kolmannen maan kansalaiselle Suomen myöntämän oleskelulupakortin menettäminen ulkomailla anastamisen, kadottamisen tai muun vastaavan syyn takia johtaa hankalaan tilanteeseen, koska ulkomaalaisen maahantulo Suomeen estyy puuttuvan oleskelulupakortin takia. Tähän asti asia on ratkaistu myöntämällä henkilölle alueellisesti rajoitettu viisumi Suomen ulkorajalla. Se ei ole enää sallittua viisumisäännösten 25 artiklan perusteella. Lyhytaikaista viisumia ei puolestaan saa myöntää ulkomaalaiselle, joka asuu Suomessa, koska viisumin myöntämisen edellytyksiin liittyvä paluuehto ei silloin täyty. Käytännössä se tarkoittaa sitä, että jos ulkomaalaisella on oleskelulupa, viisumia ei voida myöntää. Ehdotuksen mukaan jatkossa ulkomaalaiselle myönnettäisiin näissä tapauksissa pitkäaikainen viisumi. Tämä on perusteltua ja se sujuvoittaisi ja nopeuttaisi ulkomaalaisen paluuta Suomeen.

Erilainen tilanne on silloin, kun ulkomaalaisen oleskelulupakortti on vanhentunut. Ulkomaalainen ei siinä tapauksessa ole hakenut viiden vuoden määräajan aikana oleskelulupakortin tilalle uutta oleskelulupakorttia vaan on antanut passiivisuutensa takia oleskelulupakortin vanhentua. Oleskelu-

lupakortin vanheneminen ei tällöin johdu ulkoisesta syystä vaan se on seurausta ulkomaalaisen laiminlyönnistä uusia oleskelulupakortti. Oleskelulupakortissa on maininta kortin voimassaoloajasta ja se on tietoturvasyistä voimassa 5 vuotta. Tämän ei pitäisi olla yllätys kenellekään. Oleskelulupakortin saa Maahanmuuttoviraston antaman tiedon mukaan 2-3 viikon kuluessa. Tällaisessa tilanteessa oleskelulupakortti pitäisi uudistaa normaalin prosessin mukaisesti eikä pitkäaikaisen viisumin hankinnan kautta, koska oleskelulupakortin ulkomaalainen joutuu joka tapauksessa Suomeen tultuaan uusimaan. Ehdotettu menettely lisää turhaan kustannuksia ja muodostaa uuden tarpeettoman välivaiheen. Ulkomaalainen syyllistyy ulkomaalaisrikkomukseen, jos hän tahallaan laiminlyö oleskelulupakortin hakemisen. Oleskelulupakortin uudistaminen maksaa 54 euroa. Kadonneen tilalle annettava uusi oleskelulupakortti maksaa 120 euroa.

Oleskelulupakortin vanhentumisesta aiheutuvaa ongelmaa ei pääsisi syntymään, jos palvelua kehitettäisiin siten, että Maahanmuuttovirasto lähettäisi 2-3 kuukautta ennen oleskelulupakortin vanhenemista ilmoituksen ulkomaalaiselle oleskelulupakortin uusimisen tarpeesta. Esimerkiksi kirjeellä ulkomaalaisen ilmoittamaan osoitteeseen. Teknisesti ilmoitus voitaisiin hoitaa siten, että UMA -rekisteri automaattisesti ilmoittaisi 2-3 kuukautta ennen kortin vanhentumista, että oleskelulupakortti pitäisi uusida. Tällaisen automaattisen ilmoituksen ja ominaisuuden luominen UMA-rekisteriin ei liene kovinkaan vaikea tehtävä.

Poliisiammattikorkeakoulu pitää ulkomaalaislain 69 §:n teknistä korjausta eli ulkoministeriön nimen muuttamista lyhyempään muotoon perusteltuna. Samoin Poliisiammattikorkeakoulu pitää ulkoministeriön diplomaattiperheiden 18-20 -vuotiaille nuorille myöntämää tilapäistä oleskelulupaa hyödyllisenä ja kannatettavana.

Rehtori

Marko Laitinen

Yliopettaja

Pekka Björk

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 31.03.2022 klo 08:51. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaimista.